

Sygn. akt

POSTANOWIENIE

Dnia 26 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: sędzia Tomasz Koronowski
po rozpoznaniu w dniu 26 maja 2022 r. na posiedzeniu niejawnym
sprawy z odwołania K S
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E
z dnia listopada 2021 r., znak
o wysokość emerytury

postanawia:

1. zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z następującym pytaniem prawnym: czy art. 25a ust. 2 pkt 2 oraz ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022r. poz. 504; dalej: ustawa emerytalna) w związku z art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021r., poz. 1621), w zakresie, w którym przepisy te nie przyznają prawa do obliczenia emerytury z uwzględnieniem art. 25a ust. 2 pkt 2 oraz ust. 2a ustawy emerytalnej tym osobom, które wniosek o emeryturę zgłosiły przed dniem 1 czerwca 2021 r., są zgodne z art. 2, art. 32 oraz 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
2. zawiesić postępowanie na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ kpc.

Na oryginale właściwe podpisy
Zgodność z oryginałem stwierdzam
Elbląg, dnia 28.06.2022 r.

.....
Sekretarz

Z up. Kierownika Sekretariatu
STAŻYSTA

Postanowienie prawomocne
z dniem 26.05.2022 r. pkt 1 i 9-06-2022 w pkt 2.
Elbląg, dnia 28.06.2022 r.

.....
Przewodniczący

SEDZIA SĄDU OKRĘGOWEGO
w Elblągu

mgr Tomasz Koronowski

Sygn. akt

UZASADNIENIE

punktu 1. postanowienia z dnia 26 maja 2022r.

Przedstawione pytanie prawne zaistniało w związku z następującym stanem faktycznym:

Ubezpieczona K S odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E z dnia lipca 2021r. o odmowie ponownego ustalenia wysokości emerytury na podstawie wniosku z dnia października 2021r., dotyczącego m.in. tego, że ubezpieczona przeszła na emeryturę w czerwcu, bez świadomości tego, że data złożenia wniosku może mieć wpływ na wysokość świadczenia. Z pisma ubezpieczonej z dnia lutego 2022r., precyzującego odwołanie, wynika, że skarżąca kwestionuje zasady waloryzacji, które wpływają na wysokość emerytury przyznanej na wniosek złożony w czerwcu.

Ubezpieczona, ur. ., jest uprawniona do wcześniejszej emerytury od dnia czerwca 2005r., w oparciu o decyzję z dnia czerwca 2005r., znak . W dniu czerwca 2010r. ubezpieczona złożyła wniosek o emeryturę z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego. Decyzją z dnia lipca 2010r., znak , organ rentowy przyznał tę emeryturę od dnia czerwca 2010r., tj. od miesiąca wniosku, w wysokości zł miesięcznie. Wypłata emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego została zawieszona, gdyż korzystniejsza okazała się emerytura wcześniejsza, wynosząca wówczas zł miesięcznie. Gdyby wysokość emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego została obliczona z hipotetycznym zastosowaniem art. 25a ust. 2 pkt 2 oraz 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022r. poz. 504; dalej: ustawa emerytalna) w ich obecnym brzmieniu, na datę przyznania tego świadczenia wynosiłoby ono zł miesięcznie, a więc byłoby korzystniejsze od emerytury wcześniejszej.

Stan faktyczny sprawy jest bezsporny i został ustalony na podstawie zebranych w sprawie dokumentów.

Odnośnie stanu prawnego sprawy należy wskazać, że kwestie te wyczerpująco wyjaśniano w wystąpieniach Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, dotyczących tzw. emerytur czerwcowych. Ostatnie z nich pochodzi z dnia 25 listopada 2021r. i jest dostępne w biuletynie informacji publicznej RPO pod adresem <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-mrips-czerwcowe-emerytury-do-wyrownania>. W ślad za tym wystąpieniem należy wskazać, że ustawa z dnia 24 czerwca 2021r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021r., poz. 1621; dalej: ustawa zmieniająca) oraz ustawa z dnia 14 maja 2020r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. z 2020r. poz. 875) uregulowały sposób ustalenia wysokości emerytur czerwcowych jedynie na przyszłość, początkowo incydentalnie w czerwcu 2020r., a następnie na stałe od 2021r., pomijając jednak w tym zakresie emerytury ustalone w poprzednich latach.

Zróżnicowanie zasad ustalania wysokości emerytury było ściśle powiązane ze sposobem waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne i kapitału początkowego, stanowiących podstawę obliczenia emerytury (art. 25 i 25a ustawy emerytalnej). Waloryzacja składek przeprowadzana jest corocznie, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za rok 2000r., z uwzględnieniem art. 25a. Waloryzacji rocznej podlega kwota składek zewidencjonowana na dzień 31 stycznia roku, za który jest przeprowadzana waloryzacja, powiększona o kwoty z tytułu przeprowadzonych waloryzacji. Waloryzacja kapitału początkowego (ustalonego decyzją organu rentowego na dzień 1 stycznia 1999r.) odbywa się według takich samych

zasad z wyjątkami pierwszej waloryzacji dokonanej od dnia 1 czerwca 2000r. przez pomnożenie kapitału wskaźnikiem wzrostu przeciętnego wynagrodzenia z 1999r., pomniejszonego o naliczone i potrącone od ubezpieczonego składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia za 1998r. Waloryzacja kwartalna uregulowana w art. 25a ustawy emerytalnej stanowi uzupełnienie waloryzacji rocznej i stosowana jest przy ustalaniu wysokości emerytury. Waloryzacji kwartalnej podlega kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację roczną. W przypadku ustalania wysokości emerytury: w pierwszym kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za trzeci kwartał poprzedniego roku; w drugim kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku; w trzecim kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku; w czwartym kwartale danego roku – ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za drugi kwartał danego roku.

Złożenie wniosku o emeryturę (ustalenie jej wysokości) w czerwcu skutkowało niższym wymiarem emerytury w porównaniu do wniosków złożonych w pozostałych jedenastu miesiącach roku. W przypadku ustalania wysokości emerytury w okresie od stycznia do maja i od lipca do grudnia danego roku, składki zapisane na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który była przeprowadzona ostatnia waloryzacja roczna, jak również kapitał początkowy i składki zewidencjonowane we wcześniejszym okresie, poddane ostatniej waloryzacji rocznej, podlegają dodatkowo również waloryzacji kwartalnym. Natomiast w przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu danego roku, kwota składek poddana ostatniej waloryzacji rocznej nie podlega dodatkowym waloryzacji kwartalnym, gdyż została już zwaloryzowana rocznie za poprzedni rok od dnia 1 czerwca roku, w którym został zgłoszony wniosek o emeryturę. Świadczenia osób przechodzących na emeryturę w czerwcu (w sytuacji, gdy kwoty poddane ostatniej waloryzacji rocznej nie podlegają dodatkowym waloryzacji kwartalnym) są niższe niż emerytury osób przechodzących na emeryturę nie tylko w pozostałych miesiącach II kwartału tzn. w kwietniu czy maju, lecz również niższe niż emerytury ustalone w pozostałych kwartałach. Formuła obliczania wskaźnika waloryzacji składek, zarówno rocznej jak i kwartalnej waloryzacji, oparta jest na wzroście przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne. W pierwszym kwartale roku wzrost przypisu składek w stosunku do czwartego kwartału poprzedniego roku jest znacznie wyższy niż w pozostałych kwartałach. Tym samym wskaźnik waloryzacji składek za I kwartał danego roku jest zwykle wyższy niż roczny wskaźnik waloryzacji składek. Im większa jest ta różnica, tym waloryzacja kwartalna składek jest korzystniejsza od waloryzacji rocznej.

Szczególnie dotkliwy brak możliwości wyboru momentu złożenia wniosku o emeryturę dotyczył osób, którym przyznana została emerytura z urzędu w miejsce dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy, tj. na podstawie art. 24a ustawy emerytalnej, a wiek emerytalny ukończyły w czerwcu. Negatywne skutki mogły dotyczyć również osób pobierających świadczenie przedemerytalne lub emeryturę pomostową, do których prawo ustaje z dniem osiągnięcia wieku emerytalnego (ustalania prawa do emerytury powszechnej), w przypadku ukończenia tego wieku w czerwcu.

Zgodnie z dodanym z dniem 18 września 2021r. przepisem art. 25a ust. 2a ustawy emerytalnej, w przypadku ustalania wysokości emerytury w czerwcu danego roku, waloryzacji składek dokonuje się w taki sam sposób, jak przy ustalaniu wysokości emerytury w maju danego roku, jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego. Przepis ust. 2a stosuje się również do ubezpieczonego, który wiek uprawniający do emerytury osiągnął po dniu 31 maja danego roku. W przepisach przejściowych (art. 17 ustawy) przewidziano, że ww. regulacja ma zastosowanie do emerytur przyznanych na wniosek zgłoszony po dniu 31 maja 2021r.

lub przyznanych na podstawie art. 24a ustawy emerytalnej osobom, które wiek emerytalny ukończyły po dniu 31 maja 2021r., oraz do rent rodzinnych przyznanych po osobach zmarłych po dniu 31 maja 2021r. Emerytura lub renta rodzinna podlega ponownemu przeliczeniu z uwzględnieniem przepisów art. 25a ust. 2 pkt 2 oraz ust. 2a i 2b ustawy emerytalnej w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Na etapie prac legislacyjnych nad ustawą zmieniającą, stosowne poprawki (tj. przewidujące możliwość ustalenia na nowo wysokości emerytury osobom, którym obliczono wysokość emerytury w czerwcu w latach poprzednich), zostały wniesione przez Senat RP – jak się wydaje – właśnie na skutek uwag Rzecznika Praw Obywatelskich. Przewidziano dodanie art. 17a, który przewidywał zastosowanie art. 25a ust 2 pkt 2 oraz ust. 2a i 2b ustawy emerytalnej do emerytur przyznanych w okresie od 1 do 30 czerwca w tych 2009-2019, emerytur przyznanych na podstawie art. 24a ustawy emerytalnej, osobom, które wiek emerytalny ukończyły w okresie od dnia 1 czerwca do dnia 30 czerwca w latach 2009-2019 oraz rent rodzinnych. Ponowne przeliczenie miało nastąpić na wniosek uprawnionego, w terminie 60 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Przewidziano również dodanie art. 17b, regulującego wypłatę wyrównania. Sejm RP na posiedzeniu w dniu 11 sierpnia 2021r. senackie poprawki odrzucił i nie znalazły się one w ostatecznej wersji ustawy.

Należy zgodzić się ze konstatacją Rzecznika Praw Obywatelskich, że stosowanie do wniosków złożonych w czerwcu sposobu ustalenia wysokości emerytury sprzed nowelizacji stanowiło swoistą pułapkę prawną, polegającą na tym, że wyłącznie w zależności od miesiąca złożenia wniosku (podjęcia wypłaty) w ramach tego samego kwartału świadczeniobiorca ponosiłby negatywne konsekwencje z tytułu odprowadzania kolejnych składek, otrzymując wbrew oczekiwaniom niższe świadczenie.

nie rozwiązuje problemu nałożony na organ rentowy obowiązek informacyjny. Ubezpieczeni nie uzyskiwali pełnych informacji w sprawie możliwości wstrzymania się ze złożeniem wniosku albo wycofania już złożonego wniosku do czasu uprawomocnienia się decyzji organu rentowego z uwagi na to, że znacznie korzystniejsze byłoby złożenie nowego wniosku o świadczenie w kolejnych miesiącach. Jak zresztą wskazał Rzecznik Praw Obywatelskich, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, na tle skarg przekazanych do zbadania przez Rzecznika, prezentował stanowisko, że obowiązek informacyjny organu rentowego nie może być interpretowany jako obowiązek udzielenia z urzędu informacji, jak złożenie wniosku o przyznanie emerytury lub podjęcie jej wypłaty w konkretnym miesiącu wpłynie na wysokość emerytury.

Mimo to ustawodawca w ostatniej nowelizacji nie przewidział regulacji, która dawałaby możliwość ustalenia wysokości emerytury na nowo, z uwzględnieniem zmian dotyczących sposobu waloryzacji składek emerytalnych oraz kapitału początkowego, tym osobom, którym już obliczono wysokość emerytury w czerwcu w latach poprzednich.

Zdaniem Sądu, niezrozumiałe jest wprowadzenie ustawowych regulacji jedynie na przyszłość. Problem ten powinien zostać uregulowany z uwzględnieniem również emerytur, których wysokość została ustalona w czerwcu w latach 2009-2019. Skoro w art. 17 ustawy zdecydowano się wstecznie uregulować kwestie ustalenia wysokości emerytury w czerwcu 2021r., nie było przeszkód o charakterze legislacyjnym, aby w tym samym przepisie ustawy zmieniającej wprowadzić rozwiązanie dotyczące poprzednich lat. Było to natomiast o tyle istotne, że w orzecznictwie sądów powszechnych nie ukształtowała się jednolita wykładnia przepisów określających zasady waloryzacji składek emerytalnych i kapitału początkowego w przypadku ustalania prawa do emerytury w czerwcu. Oprócz wyroków wskazujących na prawidłowość decyzji organów rentowych (np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 sierpnia 2012r. w sprawie III AUa 325/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 13 lutego 2013r. w sprawie III AUa 757/12), są również wyroki przyznające rację skarżącym (wyroki Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 30 stycznia 2013r. w sprawie III AUa 1068/12, z dnia 18 marca

2015r. w sprawach III AUa 933/14 i III AUa 934/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 22 kwietnia 2015r. w sprawie III AUa 554/14).

Przywołane wyżej okoliczności dotyczące przebiegu procesu legislacyjnego wskazują, że nie ma możliwości usunięcia niezgodności z Konstytucją RP wskazanych w pytaniu prawnym przepisów ustawy emerytalnej i ustawy zmieniającej w drodze wykładni tych przepisów innej niż językowa. Wynika to stąd, że pominięcie w ustawie zmieniającej emerytur czerwcowych z lat 2009-2019 nie może być uznane za przypadkowe, czyli niezgodne z intencją ustawodawcy, a tylko w takiej sytuacji Sąd mógłby podjąć próbę odtworzenia właściwej treści normy prawnej bez naruszenia art. 188 i 193 Konstytucji RP.

Mając na względzie powyższe rozważania, wynikająca z omawianych przepisów ustawy emerytalnej i ustawy zmieniającej rozbieżność uprawnień przysługujących ubezpieczonym, którym przyznano emeryturę lub podjęto jej wypłatę w czerwcu lat 2009-2019 i w czerwcu kolejnych lat, zdaniem Sądu w sposób oczywisty narusza zasadę równości wobec prawa, zawartą w art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a przez to także – wynikające z art. 67 ust. 1 Konstytucji – prawo do zabezpieczenia społecznego, które powinno być adekwatne do wkładu ubezpieczonych w system tego zabezpieczenia, czyli uiszczonych składek, nie powinno więc zależeć od miesiąca złożenia wniosku o świadczenia lub miesiąca urodzenia. Nieprzyznanie prawa do wyrównania emerytur czerwcowych z lat 2009-2019 osobom będącym w sytuacji w istocie tożsamej do sytuacji emerytów czerwcowych z lat kolejnych narusza również art. 2 Konstytucji RP i zawartą w nim zasadę sprawiedliwości społecznej w demokratycznym państwie prawnym. Rozróżnienie uprawnień przysługujących ubezpieczonym będących w porównywalnej sytuacji skutkuje niczym nieuzasadnionym uprzywilejowaniem, co w demokratycznym państwie prawa nie powinno mieć miejsca.

Należy podkreślić, że odpowiedź Trybunału Konstytucyjnego na pytanie prawne ma zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Gdyby bowiem Trybunał Konstytucyjny nie podzielił poglądu Sądu co do niezgodności z Konstytucją poddanych ocenie przepisów ustawy emerytalnej i ustawy zmieniającej, to odwołanie będzie podlegało oddaleniu, gdyż zajdzie podstawa do przyjęcia, że zaskarżona decyzja odpowiada przepisom prawa. Natomiast gdyby Trybunał Konstytucyjny uznał, iż faktycznie pominięcie w kwestionowanych regulacjach ustawowych osób w sytuacji tożsamej z sytuacją skarżącą jest niezgodne z art. 2, art. 32 lub art. 67 ust 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, to wówczas odwołanie podlegałoby uwzględnieniu przez przyznanie ubezpieczonej prawa do ponownego obliczenia wysokości emerytury, co skutkowałoby wypłatą wyższego świadczenia na bieżąco i wypłatą wyrównania.

Trzeba dodatkowo wyjaśnić, że Sąd nie wskazał w pytaniu prawnym na art. 25a ust. 2b ustawy emerytalnej („Przepis ust. 2a stosuje się również do ubezpieczonego, który wiek uprawniający do emerytury osiągnął po dniu 31 maja danego roku.”), gdyż z uwagi na datę urodzenia ubezpieczonej przepis ten nie miałby zastosowania w rozpatrywanej sprawie.

Na oryginala właściwe podpisy
Zgodność z oryginalem stwierdzam
Elbląg, dnia ... 28.06... 2022 r.

Z up. kierownika sądu
STAZYSTA